

NEWSY SZKOLNE

SP Kończyce Małe

Nr 2 listopad/grudzień 2010

Boże Narodzenie

Boże Narodzenie to drugie najważniejsze święto w roku, wypada 25 grudnia. Przez wiele osób Wigilia jest tym najważniejszym, najuroczyściej obchodzonym świętem. Jest to święto rodzinne, przeważnie spędzane w gronie najbliższych ludzi - sięga tradycjami dawnych czasów.

Pierwsze zapiski o Świętach Bożego Narodzenia sięgają 354 roku n.e. W tym roku pierwszy zapis zamieszczony został w rzymskim kalendarzu chrześcijańskich świąt. Trochę później, w VI wieku, do liturgii bożonarodzeniowej wprowadzono wigilię.

Nasze domy podczas adwentu – czyli okresu poprzedzającego Boże Narodzenie zmieniają swój wygląd. Pojawiają się ozdoby świąteczne, dom wypełnia się zapachem ciast i innych świątecznych potraw. W domach pojawiają się specjalnie przystrojone choinki (sztuczne lub prawdziwe świerki i jodły). Wszyscy niecierpliwie oczekują nadejścia Wigilii i Bożego Narodzenia. Dzieci, jak również dorośli oczekują na prezenty które według polskiej tradycji wyjmuje się spod choinki już w Wigilię (choć w części kraju na rozpakowanie prezentów trzeba poczekać do pierwszego dnia świąt).

Wigilia (łac. Vigilia) oznacza czuwanie, straż nocną, wartę. Jest to czas oczekiwania na narodzenie Chrystusa. Data świąt Bożego Narodzenia w pierwszych wiekach chrześcijaństwa była różna, a wynikało to ze sporów o dzień narodzin Jezusa. I tak Boże Narodzenie obchodzono 2 stycznia, 28 maja, 6 stycznia. Ostatecznie hierarchowie kościoła ustalili: dzień narodzin Chrystusa to 25 grudzień, a dzień poprzedzający - 24 grudnia, to wigilia.

Szopka Betlejemska

Szopka betlejemska, miejsce narodzin Chrystusa, wraz ze znajdującym się tam żłóbkiem, od samego początku była miejscem szczególnego pietyzmu i czci chrześcijan. Dokumentują to liczne przekazy z antyczności chrześcijańskiej. Z polecenia Heleny, matki cesarza Konstantyna, zbudowano nad grotą w IV wieku Bazylikę Narodzin Chrystusa.

Pierwotnie szopki stawiano i budowano dla celów parafialnych. Przyjmuje się powszechnie, że szopki te zaczęły pojawiać się także w domach prywatnych dopiero od XVIII wieku pod wpływem reform austriackich Józefa II, który zakazał w swoim cesarstwie prezentowania bożonarodzeniowych przedstawień w budynkach kościelnych.

Polskie szopki są pochodzenia włoskiego i to dzięki zasługom synów zakonnych św. Franciszka pojawiły się w naszym kraju. Jakkolwiek zachowane dokumenty historyczne prezentują nam wygląd polskich szopek dopiero z początków XIX wieku, znane są również relacje stwierdzające, że idea szopek sięga XVII wieku.

Wśród wielu tradycji polskich szopek, najbardziej znane są tzw. szopki krakowskie, cenione i znane już od XIX wieku. Od roku 1927 istnieje nawet tradycja konkursu na najpiękniejszy egzemplarz. Doroczna wystawa tych szopek (z przerwą w czasie okupacji niemieckiej oraz okresu stalinowskiego 1950-1954) odbywa się w pobliżu pomnika Adama Mickiewicza na Rynku Krakowskim.

NEWSY SZKOLNE

SP Kończyce Małe

Nr 2 listopad/grudzień 2010

Wybrane zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem

Choinka – symbol odradzającego się stale życia.

Oplatek – w geście łamania i dzielenia się oplatkiem zawarte jest pojednanie oraz wzajemne wyrażenie sobie życzliwości.

Siano i snop słomy – przypomina ubóstwo groty betlejemskiej.

12 potraw – na pamiątkę 12 apostołów.

Jedno wolne miejsce przy wigilijnym stole - wolne miejsce dla przybysza (Jezusa).

Zimową porą

Zima - jedna z czterech pór roku w przyrodzie, w strefie klimatu umiarkowanego. Charakteryzuje się najniższymi temperaturami powietrza w skali roku, umiarkowaną ilością opadu atmosferycznego, a większość świata roślin i zwierząt przechodzi okres uśpienia.

Zimowe śpiochy

Nietoperze

Nietoperze to jedyne latające ssaki. W strefie umiarkowanej nie są one w stanie zdobyć wystarczającej ilości pożywienia. Niektóre gatunki emigrują w cieplejsze strony, inne zapadają w głęboki letarg. Jednak w okresach ocieplenia mogą się przebudzić, by polować na jakieś owady. Gromadzą się w miejscach snu około października i listopada. Wybierają siedliska o dużej wilgotności powietrza, co chroni je przed utratą wody. Jest wiele gatunków tych ssaków np. Nocek Bechsteina, Nocek Duży, Borowiec Wielki, Podkowiec Duży, Podkowiec Mały, Mroczek Posrebrzany i inne.

Plazy

Plazy jako zwierzęta zmiennocieplne przesypiają zimę w ukryciu, na dnie zbiorników, gdzie zagrzebują się

w ziemi. Wiosną, gdy robi się cieplej, powracają do czynnego życia. Do płazów zaliczamy m.in. ropuchę zieloną, ropuchę szarą, żabę moczarną, żabę śmieszkę, salamandrę płamistą, traszkę karpacką, traszkę zwyczajną, traszkę grzebieniastą.

Sporty zimowe

Dyscypliny rozgrywane w okresie zimowym. Niezbędnymi warunkami do ich przeprowadzenia są: mróz i często śnieg. Do sportów zimowych zaliczamy: narciarstwo alpejskie i klasyczne, snowboard, skoki narciarskie, saneczkarstwo, bobsleje, hokej na lodzie, jazda figurowa na lodzie, jazda szybka na lodzie, bojery, biathlon, skibob i inne.. W dzisiejszych czasach wskutek rozwoju techniki większość z tych dyscyplin można rozgrywać w porze letniej np. hokej, jazda figurowa czy skoki narciarskie.

O białym puchu słów kilka...

Śnieg w potocznym rozumieniu jest pojęciem bardzo szerokim. Mówiąc "śnieg" możemy mieć na myśli zarówno opady śniegu czyli śnieg atmosferyczny, jak również pokrywę śnieżną - śnieg leżący.

Rodzaje kryształów śniegu

Na tworzącą się śnieżynkę wpływ ma duża liczba czynników. To one właśnie powodują ogromną różnorodność kształtów przybierających nieraz formę kunsztownych ornamentów. W trakcie jednego opadu śniegu można zazwyczaj wyróżnić szereg typów kryształków, a w naturze występuje nieskończona ich liczba. W celu ich usystematyzowania stworzono międzynarodowe klasyfikacje. Jedną z pierwszych była zaproponowana przez prof. U. Nakaya z Uniwersytetu Hokkaido "Klasyfikacja kryształów śnieżnych". Klasyfikacja ta opisuje 41 różnych typów morfologicznych podzielonych na następujące grupy:

NEWSY SZKOLNE

SP Kończyce Małe

Nr 2 listopad/grudzień 2010

---

1. Kryształy w postaci igieł.
2. Kryształy w postaci słupków.
3. Kryształy płaskie.
4. Agregaty (kombinacje) kryształów słupkowych i płaskich.
5. Kryształy słupkowe z rozbudowanymi powierzchniami bocznymi.
6. Kryształy oszronione i w postaci krup (kryształy z elementami składowymi chmur).
7. Śnieżne partykuły (cząstki) nieregularne.

KALENDARIUM WYBRANYCH ROCZNIC LITERACKICH I WYDARZEŃ W ROKU 2011

- 1 stycznia- ŚWIATOWY DZIEŃ POKOJU
- 21 stycznia- DZIEŃ BABCI
- 22 stycznia- DZIEŃ DZIADKA
- 14 lutego- WALENTYNKI
- 8 marca- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KOBIEC
- 14 marca- ROCZNICA ŚMIERCI IGNACEGO KRASICKIEGO
- 2 kwietnia- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KSIĄŻKI DLA DZIECI
- 22 kwietnia- DZIEŃ ZIEMI
- 1 maja- ŚWIĘTO PRACY
- 3 maja- UCHWALENIE KONSTYTUCJI 3 MAJA
- 8 maja- DZIEŃ BIBLIOTEKARZA I BIBLIOTEK
- 15 maja- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ RODZINY
- 26 maja- DZIEŃ MATKI
- 1 czerwca- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DZIECKA
- 5 czerwca- ŚWIATOWY DZIEŃ OCHRONY ŚRODOWISKA
- 23 czerwca- DZIEŃ OJCA

2 lipca- ROCZNICA ŚMIERCI JANA BRZECHWY

10 lipca- ROCZNICA ŚMIERCI JACKA CENTKIEWICZA (autor m.in. „Anaruk, chłopiec z Grenlandii”)

15 sierpnia- ŚWIĘTO WOJSKA POLSKIEGO

28 sierpnia- ŚWIĘTO LOTNICTWA POLSKIEGO

1 września –ROCZNICA WYBUCHU II WOJNY ŚWIATOWEJ

30 września- DZIEŃ CHŁOPAKA

1 października- MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MUZYKI

14 października- DZIEŃ EDUKACJI NARODOWEJ

14 października- URODZINY KUBUSIA PUCHATKA

10 listopada- ŚWIATOWY DZIEŃ OCHRONY PRAW DZIECKA

11 listopada- NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

25 listopada- DZIEŃ PLUSZOWEGO MISIA

30 listopada- ANDRZEJKI

5 grudnia- 110 URODZINY WALTA DISNEYA TWÓRCA MYSZKI MIKI I KACZORA DONALDA

6 grudnia- MIKOŁAJKI

29 grudnia- 90. ROCZNICA URODZIN LUDWIKA JERZEGO KERNA

„Gdy nowy rok w progi ,to stary w nogi”

- mówiono. Z tym uroczystym dniem, pierwszym dniem stycznia, związany jest wiele ludowych przysłów. Wróżyły one pogodę i urodzaj w nadchodzącym roku.

Oto niektóre z nich:

„NOWY ROK JAKI, CAŁY ROK TAKI”

„CO NOWY ROK NAKAŻE ,
TO WRZESIEN POKARZE”

„ROK NOWY POGODNY,

NEWSY SZKOLNE

SP Kończyce Małe

Nr 2 listopad/grudzień 2010

ZBIÓR BĘDZIE DORODNY”

„NOWY ROK NASTAJE -
KAŻDEMU OCHOTY DODAJE”

Nagrodzona praca Adama Białonia – laureata I miejsca szkolnego konkursu pt. *Opowiem Ci ciekawą historię... szkolne wspomnienia*

Szkolę wspomina: Jadwiga Białoń (mama), 48 lat, uczennica SP Kończyce Małe w latach 1969 – 1977

Poprosiłem moją mamę, by opowiedziała mi, co ciekawego zapamiętała z czasów jej nauki w naszej *podstawówce*.

Mama zamyśliła się i zaczęła opowiadać.

- Czy wiesz, że uczyliśmy się od poniedziałku do soboty i że obowiązkowo nosiliśmy mundurki z białym kołnierzykiem (w starszych klasach ten kołnierzyk już nie był taki obowiązkowy)? Mundurki były jednokolorowe, np. czarne lub granatowe, rzadziej brązowe czy zielone. W soboty nie trzeba było zakładać mundurków, były to tzw. „kolorowe soboty”, tak lubiane przez większość dziewcząt... Chłopcy jakoś nie przejmowali się tym, że w soboty był luz w ubieraniu się i często nawet w te dni przychodzili w mundurkach.
- A czy mieliście dyskoteki?
- Oczywiście. Muzyka była puszczana z wielkiego, szpulowego magnetofonu, zaś największą atrakcją tej zabawy, zwłaszcza dla młodszych klas, było coś w rodzaju kina objazdowego. Przyjeżdżał pan z projektorem i filmami, i w jednej z klas urządzono salę kinową: zasłonięto szczelnie okna, żeby było ciemno, rozciągnięto ekran (przeważnie była to odwrotna strona mapy), na którym wyświetlano bajki np. „Bolek i Lolek”, „Koziołek Matołek”, „Zaczarowany ołówek”.

Mama snuła dalej swoją opowieść...

Odpowiednikiem dzisiejszego świadectwa z wyróżnieniem był dyplom o odznaka „Wzorowy Uczeń”. Odznakę tę można było otrzymać już po pierwszym semestrze. Wtedy obowiązkowo trzeba było ją nosić przyszytą do mundurka – wielkością była podobna do tarczy szkolnej – na elipsowatym, czerwonym filcu widniał biały napis: „Wzorowy Uczeń”. Na końcu roku szkolnego też otrzymywało się dyplom, ale chyba już bez odznaki. Taki wzorowy uczeń musiał mieć wzorową ocenę z zachowania i bardzo dobre wyniki w nauce, no, może czasem jakaś czwórka się znalazła, ale rzadko. Muszę się pochwalić: moja mam ma kilka takich odznak i dyplomów...

- Mamo, co jeszcze pamiętasz z tamtych czasów? - zapytałem ciekaw dalszego ciągu jej opowieści.
- Kiedyś w telewizji, zawsze w niedzielne poranki, był program dla dzieci „Teleranek”, a w czwartki „Ekran z bratkiem”. Właśnie w jednym z tych programów, już nie pamiętam, w którym, była zorganizowana akcja pod nazwą „Niewidzialna ręka”. Polegała na pomaganiu dorosłym, zwłaszcza starszym i chorym w drobnych pracach np. sprzątaniu obejścia, grabieniu liści, w taki sposób, żeby nikt nie wiedział, a na koniec zostawiało się kartkę z nadrukowaną dłonią. Takie kartki wysyłała redakcja programu. Razem z koleżankami wiele razy po lekcjach wycierałyśmy tablice, opróżniałyśmy ze śmieci kałamarze, które były w specjalnych otworach w ławkach. Trzeba było nie lada sprytu, żeby panie sprzątające nas nie zauważyły, a już wymkniecie się cichaczem ze szkoły, pod czujnym okiem i uchem woźnej – Pani Filipkowej, granicyło z cudem! A jednak nikt nigdy nas nie nakrył.
- Ech... westchnęła mama – to były czasy.

NEWSY SZKOLNE

SP Kończyce Małe

Nr 2 listopad/grudzień 2010
